

Lluís M. Moncunill, hermeneuta de Carles Cardó

Josep Gil i Ribas

La saviesa que Lluís M. Moncunill, en la qual fou iniciat al redós d'una família patriarcal i de la qual es va omplir en el seu sojorn ampli i fecund a Estrasburg, el menà a centrar la seva atenció en el seu compatrici, el canonge Carles Cardó. Jo ho veig així, per bé que sóc plenament conscient que la saviesa no plou del cel, sinó que emergeix de la terra: la vida, la història és la mare de la saviesa. I, en el cas d'en Lluís M., la vida ha estat molt fecunda, una vida en dues etapes molt clares, quant al temps certament desiguals, però igualment fecundes, encara que en un sentit un xic diferent en la primera i en la segona. De tot plegat en són testimonis la seva família, els seus deixebles i els seus amics, entre els quals m'honoro de comptar-hi.

Jo diria que a en Lluís M., Carles Cardó l'ha literalment fascinat. L'ha fascinat la seva personalitat i el sentit de la seva fidelitat en les tres etapes de la seva vida: la que s'inicia en temps de Primo de Rivera i es clou l'any 1936, quan comença el seu exili; l'etapa de durant l'exili a Suïssa; finalment, l'etapa que s'inicia amb el seu retorn, l'any 1953 i que s'acaba amb la seva mort, l'any 1958. Però, sobretot, l'ha fascinat el seu pensament i, d'una manera particular, la seva vena poètica.

Com és sabut, el mestratge de Cardó, distribuït periòdicament a través dels seus pòrtics a *La Paraula Cristiana* i dels seus articles a *El Matí* i a *La Veu de Catalunya*, sobre el diví i l'humà, i sempre sense cap mena de regust de cesaropapisme i sense cap mena de rigidesa integrista, arribà arreu de Catalunya. Val a dir que la incidència del pensament de Cardó es féu més insistent en aparèixer *La Publicitat* catalanitzada, on signava els seus articles amb el pseudònim R. VESPELLA. En tots aquests articles, sota formes polides, serenes, vibra la seva ànima apassionada i no manquen l'atac i la ironia, atenuats sempre, en el moment oportú, amb alguna paraula deferent o amable.

Un dels aspectes més corpreneadors de l'ànima del Dr. Cardó és el seu profund humanisme. Cardó és un humanista cristià perquè abassega el que és diví i el que és humà; serví el primer amb una llengua que manejava mestrívolament, i serví l'humà

de la mateixa manera, però sollevat d'influència divina. El sacerdot predominava; l'ànima religiosa, l'exponent més fort d'aquest humanisme, arribava al punt més alt.

Però la característica més fonda i més àmplia del Dr. Cardó és la seva dimensió lírica, una dimensió que es construeix i que culminarà en la seva experiència de l'exili. La preocupació estètica, molt forta, és una conseqüència del seu humanisme d'arrel terencià —*homo sum; humani nihil a me alienum puto*—, una preocupació que el segueix sempre. De fet l'exili fou per a Cardó la prova de foc d'on sortí enarborat com el gran profeta dels nostres temps; fou l'època en què la seva ànima de poeta s'expressà millor, com ho testimonia *El càntic nou*, un llibre que deixa enrere *El diàleg interior*, escrit l'any 1930, per bé que en la seva segona edició, de l'any 1955, en el nou pròleg afegeix el tema de la lluita permanent entre «un jo habitat per Déu, tot ell rutilant de la gran presència sentida» i «un jo habitat per ell mateix, tot ell afligit de la gran misèria avesada».

D'*El càntic nou* són aquests bells poemes:

Dóna'm l'horror de la folia herètica,
però molt més del mercadeig sagrat;
no em vingui mai ni el pensament de prendre
el foc del Temple per nodrir el fogar
dels pecats capitals i reclamar-me
del teu amor per avorrir el germà.
Fes-me veure ben bé com la llum vera
brolla només d'un foc de caritat.
Oh, Present i Llunyà! Com cercar allò que porto a l'entranya,
el que porta l'entranya de tot?
No t'amaga la nit, ni la llum, ni l'esquerpa muntanya.
Vista aparent, presència que enganya;
jo et veig i no et veig en el mas, i en el sol, i en el llot.

Em sento al·ludit pel món: tot plora llàgrimes meves;
jo prenc el dard i el tiro a l'Infinit,
a Tu, al·ludit invisible, que entre jo i la natura solleves
el turment del diàleg difícil emporprat de sang d'esperit.

El Dr. Cardó tornava a casa seva amb l'ànima arborada, el cor eixamplat i, en l'esperit, un cant de retrobament. El Dr. Cardó llanguia, sostenia una lluita interior permanent, perdia aquella combativitat que el caracteritzava. La seva ploma, que havia estat una espasa resplendent ensems que una pregària, semblava sucada en tinters d'amarguesa. Déu la guiava, a Déu la consagrava, l'acció tustant debades a la porta del clos on ell, entre oracions, conreava la poesia en la solitud que tant li abellia. I era en la poesia on s'esplaiaven la seva ànima, el seu cor i el seu esperit, car el Dr. Cardó era, a més d'un lluitador i d'un teòleg, un poeta com un temple; i la poesia el va salvar.

A l'Institut d'Estudis
Vallencs mossèn Gil i
Lluís M., el qual presenta
el llibre *Història del
pensament cristià*,
vol. VIII, novembre de
2013. (Foto: Maria
Martí)

«Nosaltres mateixos serem un poema etern i diví, una joia per sempre.» «L'home és immens i immortal, però només la nit li revela aquesta immensitat i aquesta immortalitat», escrivia en el pròleg de *La nit transparent*. Amb gest sublim obrí la porta del seu alliberament de la vida terrenal per anar a tustar la de l'Eternitat, amb espines al cor i recances per la tasca que deixava a mig fer, bé que amb un càntic vibrant als llavis per infiltrar l'esperança als qui corren el perill de defallir, reanimar els ja defallits i enardir els qui no han defallit mai. El 24 de març de 1958, al Guinardó, acompanyat de la seva germana Rosalia i de la neboda Candelària, obrí els ulls a la Llum d'una nit per a ell sempre Transparent.

A en Lluís M. Moncunill l'he anomenat *hermeneuta* de Carles Cardó. Un autèntic hermeneuta és aquell que tradueix en la seva vida l'experiència essencial de l'altre. En aquest sentit, Jesús és l'hermeneuta de Déu. I, en aquest sentit, Lluís M. ho és del Dr. Cardó. Durant els seus ja plens vuitanta anys ha lluitat el gran combat de la veritat fosca i lluminosa alhora, i ho ha fet sense perdre mai de vista el núvol ple de foc que guiava el poble pel desert. Tinc la sensació que potser no hem sabut beure prou bé del doll fecund de la seva experiència essencial. Que sigués encara, per molts anys, per a nosaltres el que va ser el Dr. Cardó: l'oracle de la «nit transparent», la nit il·luminadora que ens allibera de la il·lusió d'una llum immediata i ens fa veure llums remotes; la nit que és l'hora de Déu.

El Catllar, agost de 2013

Al Monestir de Montserrat, en la celebració dels 50 anys de la professió solemne del pare Bernabé Dalmau, agost de 2012. (Foto:Arxiu familiar)